

PS-VIII.431.5.2016.ESzw

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Nazwa i adres jednostki kontrolowanej:

Ośrodek Adopcyjny „Żar” w Żarach

ul. Wrocławska 5; 68-200 Żary

prowadzoną przez **Lubuski Ruch na Rzecz Kobiet i Rodziny**

Na podstawie przepisów:

- ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
(t.j. Dz.U. z 2016r., poz. 575)

- rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015r.
w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej
do przeprowadzania kontroli (Dz.U. 2015 poz. 1477)

Zespół kontrolny w składzie:

- Elżbieta Szwonka - Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej
Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie
Wojewody Lubuskiego Nr 92-1/2016 z dnia 06 maja 2016r. - przewodnicząca Zespołu
kontrolnego;
- Agnieszka Kraska – Starszy Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej
Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie
Wojewody Lubuskiego Nr 92-2/2016 z dnia 06 maja 2016r. — członek Zespołu
kontrolnego;

przeprowadził w dniu 12 maja 2016 roku kontrolę doraźną w jednostce, nie ujętą
w planie kontroli Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp. na 2016 rok.

Przed przystąpieniem do kontroli Zespół kontrolny złożył pisemne oświadczenia o braku
okoliczności uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli.

Kontrolę przeprowadzono w obecności **p. Lucyny Hoffmann - Czyżyk - Dyrektora
Ośrodka Adopcyjnego „Żar” w Żarach.**

Zakresem kontroli objęto sposób realizacji zadań ustawowych świadczonych przez ośrodki
adopcyjne, w szczególności kwalifikowanie dzieci zgłoszonych do przysposobienia oraz obór
rodziny przysposabiającej do potrzeb dziecka (zgodnie z pismem Ministra Rodziny, Pracy
i Polityki Społecznej DSR.I.074.1.2016.AK z dnia 15.03.2016r.).

W szczególności ocenie poddano zagadnienia:

1. Kwalifikowania dzieci do przysposobienia
2. Kwalifikowania kandydatów na rodziców przysposabiających
3. Udział pracowników w zespołach ds. oceny zasadności pobytu dziecka i współpraca z organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej
4. Ocena jakości pracy ośrodka adopcyjnego w kontekście jakości wykonywanych zadań

Ustalenia z kontroli:

Ośrodek Adopcyjny „Żar” w Żarach jest placówką niepubliczną prowadzoną przez Lubuski Ruch na Rzecz Kobiet i Rodziny (Nr KRS 0000053154).

Ośrodek Adopcyjny „Żar” w Żarach był kontrolowany przez działających z upoważnienia Wojewody pracowników Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp. w maju 2015 r. Zakresem kontroli objęto sposób realizacji usług przez jednostkę (wystąpienie pokontrolne z dnia 15.07.2015r). Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

Ośrodek Adopcyjny „Żar” w Żarach działa z przerwą od września 2010r. Z dniem 31.12.2011r. z mocy ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej został zlikwidowany. Wznowił działalność w kwietniu 2012 roku w oparciu o umowę z Zarządem Województwa Lubuskiego z dnia 17 kwietnia 2012r. Umowę zawarto na pięć lat, która przewiduje między innymi dofinansowanie działalności w kwocie 10 tys. zł rocznie. Ośrodek czynny jest od poniedziałku do piątku w godz. 10⁰⁰ – 17⁰⁰.

Ośrodkiem zarządza od początku dyrektor p. Lucyna Hoffmann – Czyżyk- psycholog i trener PRIDE. Ponadto ukończyła różne studia podyplomowe: między innymi z zakresu zarządzania, pomocy psychologicznej w dziedzinie seksuologii, terapii (NLP, transterapii, choreoterapii, terapii eriksonowskiej), profilaktyki, posiada certyfikaty międzynarodowe: Eurodir w zakresie organizacji pomocy społecznej i zarządzania zasobami ludzkimi (metoda Thomas International); jest biegłym sądowym.

Ponadto w Ośrodku pracuje drugi psycholog, dwóch pedagogów, pracownik socjalny oraz w zależności od potrzeb inni specjaliści, w tym prawnik. Pracownicy i dyrektor jednostki nie są zatrudnieni na etacie. Wszyscy zatrudnieni są na umowy cywilnoprawne w zadaniowym systemie pracy na okres roku lub świadczą pracę nieodpłatnie – wolontariat (np. prawnik). Wszyscy pracownicy posiadają wymagane kwalifikacje.

Ośrodek mieści się w 2 wynajmowanych pomieszczeniach w budynku, w którym mieści się między innymi Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna. Psycholodzy

i pedagodzy korzystają z pracowni specjalistycznych należących do PPP i mieszczących się na tym samym piętrze. Ośrodek Adopcyjny „Żar” w Żarach swoim oddziaływaniem obejmuje powiaty: żarski i żagański.

Na koniec 2015 roku w tych powiatach w pieczy zastępczej było 503 dzieci.

Ośrodek Adopcyjny „Żar” posiada opracowaną „Procedurę kwalifikacyjną kandydatów do przysposobienia dziecka w Ośrodku Adopcyjnym Lubuskiego Ruchu na Rzecz Kobiet i Rodziny „Żar”. Działania podzielono na 4 etapy; wstępny, diagnostyczny, szkoleniowy i kwalifikacyjny. Zgodnie z przyjętymi zasadami na etapie wstępnym dyrektor lub pedagog przeprowadza niezwłocznie rozmowę informacyjną podczas której osoby/rodziny informowane są o przebiegu procesu przysposobienia, motywacji i wymaganych dokumentach. Sporządzana jest także Karta informacyjna o kandydatach, gdzie zawarte są oczekiwania kandydatów co do dziecka. Kandydaci składają również oświadczenie o wyrażeniu zgody na przetwarzanie wizerunku do celów prowadzenia procedur adopcyjnych. Po zmianie przepisów w 2014r. do przyjętych uprzednio procedur została wprowadzona korekta. Całość cyklu kwalifikacyjnego zgodnie z procedurami powinna trwać 9 miesięcy.

Szkolenia prowadzone są wg programu PRIDE przez psychologa i pedagoga, którzy posiadają uprawnienia trenerskie. Szkolenia odbywają się na terenie ośrodka w weekendy. Szkolenie PRIDE składa się z 10 sesji grupowych (po 4 godz. każda) przeplatanych spotkaniami indywidualnymi z każdą rodziną w jej domu (3 spotkania). Łączny czas szkolenia to około trzy miesiące. Sesje PRIDE mają charakter warsztatowy.

Uczestnicy w trakcie szkolenia pomiędzy kolejnymi sesjami prowadzą „Księgi Życia”, które zawierają refleksje i przemyślenia kandydatów do przysposobienia dotyczące odbytej sesji szkoleniowej i poruszanych podczas szkolenia zagadnień. Dla trenerów, głównie dla psychologa „Księgi” stanowią dodatkowy materiał do analizy i pogłębionej obserwacji kandydatów do przysposobienia dziecka. Wnioski i spostrzeżenia wynikające z tych dokumentów są omawiane indywidualnie z kandydatami. Zakres programowy szkolenia jest zgodny z przepisami zawartymi w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki społecznej z dnia 9 grudnia 2011r. w sprawie szkolenia dla kandydatów do przysposobienia dziecka (Dz.U. z 2011 r. Nr 272. poz. 1610) i jest uwidoczniony na drugiej stronie zaświadczenia o odbyciu szkolenia.

Również w oparciu o PRIDE Ośrodek szkoli kandydatów na rodziny zastępcze.

1. Kwalifikowanie dzieci do przysposobienia

Jak ustalono w toku kontroli sytuacja kwalifikowania dzieci do adopcji w latach 2012 – 2015 przedstawiała się następująco:

Rok	2012	2013	2014	2015
Liczba dzieci zgłoszonych do adopcji	40	85	101	24
Liczba dzieci zakwalifikowanych do adopcji	18	49	32	14
Liczba dzieci nie zakwalifikowanych do adopcji (odmowa kwalifikacji)	22	36	69	10

Z analizy ilościowej wynika, że liczba dzieci zakwalifikowanych i niezakwalifikowanych stanowi sumę wszystkich dzieci zgłoszonych do przysposobienia do Ośrodka Adopcyjnego w danym roku kalendarzowym. W toku kontroli poddano analizie teczki **8 dzieci, których nie zakwalifikowano do przysposobienia**. Z ustaleń wynika, że w każdym z kontrolowanych przypadków zgody na adopcję nie wyrażał sam wychowanek pieczy zastępczej (w aktach oświadczenia wychowanka) oraz opiekun dziecka, stanowiący dla dziecka rodzinę spokrewnioną w rozumieniu art. 41 ust. 2 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. We wszystkich przypadkach odmowy kwalifikacji do przysposobienia oparte były o uzasadnienie zapewnienia dzieciom stabilnego środowiska wychowawczego w rodzinach zastępczych lub więziami, jakie istnieją pomiędzy dziećmi a rodzinami spokrewnionymi. W każdym przypadku zakładana była karta dziecka (sporządzana przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej), sporządzana była notatka pedagoga opisująca sytuację braku zgody na adopcję. W aktach kontroli znajdowały się oświadczenia opiekunów dziecka, oświadczenia dziecka, jak również zaświadczenie kwalifikacyjne Ośrodka Adopcyjnego „Żar” o nie zakwalifikowaniu do przysposobienia. W sytuacji braku woli zarówno opiekunów, jak i samego dziecka na adopcję, Ośrodek nie przeprowadzał badań, o których mowa w art. 166 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Orzekanie o odmowie zakwalifikowania dziecka do adopcji odbywało się w składzie 2 lub 3 pedagogów, 1 psychologa Ośrodka Adopcyjnego oraz dyrektora tej jednostki. Z analizy wynika, że wśród powodów odmowy kwalifikacji dziecka do przysposobienia wskazać można: silne więzi dziecka z rodziną spokrewnioną, potwierdzone opinią organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, brak zgody dziecka powyżej 13 roku życia.

W toku kontroli poddano analizie teczki **dzieci zakwalifikowanych do przysposobienia krajowego** w latach 2012-2015. Z każdego roku przeanalizowano po 2 losowo wybrane teczki dzieci, łącznie 8 teczek. W toku kontroli przyjęto od dyrektora Ośrodka Adopcyjnego „Żar” pisemne wyjaśnienie w sprawie doboru rodziców adopcyjnych dla dziecka. Z treści wyjaśnień wynika, że aby dobrać właściwych rodziców dla dziecka Ośrodek przegląda własną bazę kandydatów na rodziców tj. osób, które zgłosiły się do ośrodka, zostały przeszkolone i zakwalifikowane przez ten ośrodek. W pierwszej kolejności tych, którzy zostali przeszkoleni przez Ośrodek w Żarach, a następnie tych, którzy zgłosili się

do tego Ośrodka, aby oczekiwać na dziecko, ale przeszkolenie odbyli w innym ośrodku adopcyjnym. Dyrektor wyjaśniła, że przy doborze rodziców dla dziecka kierują się głównie potrzebami danego dziecka oraz faktem czy dziecko ma rodzeństwo, które zostało już przysposobione. W takim przypadku najpierw zwracają się do właściwego ośrodka adopcyjnego, który przeprowadzał postępowanie adopcyjne rodzeństwa lub do Wojewódzkiego Banku Danych w Gorzowie Wlkp., celem ustalenia jaki ośrodek adopcyjny prowadził to postępowanie. Wówczas pracownicy Ośrodka w Żarach ustalają czy rodzina jest zainteresowana adopcją kolejnego dziecka z rodzeństwa. Często propozycję adopcji dziecka składa się rodzinie, która wstępnie wyraziła wolę przysposobienia dziecka o innych cechach (wieku, stanie zdrowia) niż zakładano. Następnie odbywa się wstępna rozmowa z potencjalnymi kandydatami odnośnie dziecka bez podawania danych osobowych dziecka. Jeżeli rodzina deklaruje chęć poznania dziecka, to umawiane jest spotkanie w Ośrodku w Żarach, podczas którego rodzina zapoznaje się z dokumentacją dziecka. Po takiej rozmowie następuje od razu pierwszy kontakt w rodzinie zastępczej (lub na terenie Ośrodka Adopcyjnego). Sam kontakt jest wnikliwie obserwowany przez specjalistów z Ośrodka, a następnie sporządzana jest obszerna notatka z przebiegu takiego kontaktu. Gdy w bazie Ośrodka nie znajdzie się odpowiedni kandydat na rodzica dla dziecka lub gdy kandydat nie zaakceptuje dziecka, dokumentacja dziecka przesyłana jest do Wojewódzkiego Banku Danych do Gorzowa Wlkp. Dyrektor wyjaśniła, że Ośrodek „Żar” posiada obszerną bazę kandydatów na rodziców adopcyjnych.

Jak wynika z analizy sporządzonej w toku kontroli, przeciętny czas kwalifikowania dziecka do przysposobienia wyniósł 17,62 dni. Szczegółowa analiza pokazała, że w 2 przypadkach miało miejsce przekroczenie terminu kwalifikacji dziecka (wynoszące 67 dni). Stanowi to uchybienie art. 164 cytowanej ustawy. W tym przypadku zwłoka taka była spowodowana odmową dzieci (rodzeństwo 16 i 17 latka) na poddanie ich procedurze adopcyjnej oraz odmowie opiekuna dzieci. Ośrodek miał świadomość, że dzieci te i tak nie będą kwalifikowane do przysposobienia, więc zwłoka w procedurze nie skutkowania uniemożliwieniem znalezienia odpowiedniej rodziny dla dzieci. W pozostałych przypadkach procedura kwalifikacyjna trwała od 3 do 13 dni. Można więc uznać, że Ośrodek podejmuje wymagane działania natychmiast po otrzymaniu dokumentacji. Dokumentacja sporządzana w toku kwalifikacji dziecka obejmowała: kartę dziecka, opinię opracowaną przez psychologa i pedagoga (w treści opinii znajdowały się zapisy stanowiące elementy diagnozy dziecka, określenie specyfiki potrzeb i ocena stopnia możliwości nawiązania więzi z nowymi opiekunami oraz więzi z dotychczasowymi opiekunami oraz z rodzeństwem dziecka), jak również oświadczenia dzieci i opiekunów dzieci. W dokumentacji sporządzonej

od września 2014r. znajdowała się także metryka sprawy. Na końcu, podczas posiedzenia zespołu specjalistów z Ośrodka Adopcyjnego w składzie: 1 lub 2 psychologów, 1 lub 2 pedagogów, kierownika Ośrodek Adopcyjny dokonywał kwalifikacji dziecka do przysposobienia.

W toku kontroli poddano analizie dokumentację **rodzeństw, które zostały zakwalifikowane do adopcji oddzielnie**. Jak wynika z analizy, liczba rodzeństw, które zostały zakwalifikowane do adopcji w poszczególnych latach przedstawiała się następująco:

	2012	2013	2014	2015
Liczba rodzeństw zakwalifikowanych do adopcji	1	8	8	4
Liczba rodzeństw, które zostały zakwalifikowane do adopcji oddzielnie	0	3	2	4

W toku kontroli przeanalizowano dokumentację 4 rodzeństw, w tym: 1 z 2013r, 1 z 2014r. i 2 z 2015r. W przypadku wszystkich rodzeństw procedura kwalifikacyjna została zachowana. We wszystkich kontrolowanych przypadkach w aktach znajdowały się: karta każdego dziecka prawidłowo wypełniona zawierająca wymagane informacje (w tym m.in. na temat stanu zdrowia dziecka, sytuacji prawnej dziecka i rodzeństwa), opinia psychologa i pedagoga, zawierająca elementy diagnozy, określająca specyfikę potrzeb dziecka, ocena stopnia możliwości nawiązania więzi przez dziecko. W aktach sprawy były też notatki z rozmów z opiekunem dziecka oraz z samym dzieckiem, zawierające oczekiwania i preferencje dziecka co do przyszłej rodziny oraz jego ogólny stosunek do adopcji. Decyzja w sprawie rozdzielenia dzieci podejmowana była głównie w oparciu o ocenę opiekuna dziecka. Ostateczna decyzja o zakwalifikowaniu rodzeństwa oddzielnie podejmowana była w składzie 2 pedagogów, psychologa, pracownika socjalnego oraz dyrektora OA. W protokołach z posiedzenia komisji kwalifikacyjnej zawarte są uzasadnienia, z których wynika, że decyzje o rozdzieleniu rodzeństwa podejmowano o oparciu o analizę więzi pomiędzy rodzeństwem oraz trudności w znalezieniu rodziny adopcyjnej dla całego rodzeństwa razem. W odniesieniu do trojga rodzeństwa, kwalifikowanego do przysposobienia w 2014r. ustalono, że decyzja o rozdzieleniu rodzeństwa (a szczególnie dwojga z nich) podyktowana była chęcią jak najsprawniejszego znalezienia rodziców adopcyjnych dla poszczególnych dzieci. Choć w uzasadnieniu jest mowa o braku więzi między rodzeństwem, to w opinii opiekuna 6 letniego chłopca znajduje się stwierdzenie, że „gdyby O. do adopcji poszedł razem z K. (siostrą) to miałby coś swojego”. Mimo takiej opinii podjęto decyzję o rozdzieleniu rodzeństwa. Ponadto w dokumentacji znajdują się notatki, że siostra chłopca

została już wcześniej „obiecana” rodzinie, u której w adopcji znajdował się starszy brat rodzeństwa, przysposobiony wcześniej.

Z analizy dokumentacji przeprowadzonej w toku kontroli wynika, że głównymi powodami zakwalifikowania rodzeństwa oddzielnie do adopcji były:

- brak kandydatów do przysposobienia licznego rodzeństwa
- duże zaburzenia rodzeństwa i wynikającą z tego konieczność zapewnienia dzieciom indywidualnej opieki terapeutycznej
- brak więzi między rodzeństwem.

W opinii kontrolujących decyzja o rozdzieleniu rodzeństw podejmowana była w oparciu o chęć zapewnienia dzieciom środowiska wychowawczego w postaci stabilnej rodziny adopcyjnej, jednak niejednokrotnie z pominięciem zasady nie rozdzielania rodzeństw, określonej art. 166a cytowanej ustawy. Podjęcie decyzji o rozdzieleniu poprzedzone było analizą sytuacji dziecka pod kątem jego potrzeb, możliwości rozwoju i przyszłości.

Nie stwierdzono również uchybień w terminach kwalifikowania rodzeństw.

W kontrolowanym zakresie stwierdzono uchybienia:

- w 2 przypadkach nie dochowano terminów procedury kwalifikacyjnej określonych w art. 164 cytowanej ustawy .

2. Kwalifikowanie kandydatów na rodziców przysposabiających

Do Ośrodka Adopcyjnego w Żarach zgłaszają się rodziny nie tylko z powiatów żarskiego i żagańskiego. Są także rodziny z terenu całego województwa i spoza lubuskiego. Ośrodek Adopcyjny „Żar” w Żarach w latach 2012- 2015 kwalifikował łącznie 187 kandydatów (rodzin/osób) na rodziców przysposabiających.

Lp.	rok	liczba zakwalifikowanych kandydatów
1.	2012	11
2.	2013	57
3.	2014	59
4.	2015	60
razem		187

W wyniku postępowania kwalifikacyjnego pozytywną opinię uzyskało 185 kandydatów, co stanowi 98,9% rodzin i osób, które w tym okresie zgłosiły się do Ośrodka z zamiarem przysposobienia dziecka. W 2015 roku jedna rodzina w trakcie szkolenia zrezygnowała, nie ukończyła szkolenia i nie była kwalifikowana.

Jak ustalono w toku kontroli, osoba/rodzina, która zgłasza gotowość do przysposobienia dziecka w pierwszej kolejności jest badana pod kątem spełniania wymogów określonych w art. 114¹ § 1 i 2 Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego (t.j. Dz. U. z 2015r., poz. 583 ze zm.) tzn. sprawdzana jest zdolność do czynności prawnych oraz osobiste kwalifikacje uzasadniające przekonanie, że będzie należycie wywiązywała się z obowiązków przysposabiającego. Ośrodek bada także motywację do podjęcia się wychowywania dziecka i przeprowadza wywiad adopcyjny oraz zbiera informację o rodzinie z różnych źródeł (np. zakład pracy, listy motywacyjne). Następnie rodzina jest kwalifikowana do odbycia szkolenia, po którym następuje kwalifikacja do przysposobienia dziecka. W opinii komisji kwalifikacyjnej zapisano, że szczegółowa opinia o kwalifikacjach osobistych kandydata sporządzona przez psychologa załączona jest do dokumentacji. W opiniach sporządzanych przez psychologa zawarta jest informacja o zastosowanej procedurze metodologicznej np. w opinii nr 17/2014 zapisano: „Opinię sporządzono w oparciu o badania psychologiczne, analizę przedłożonych dokumentów, wywiad środowiskowy, a także obserwację i rozmowy indywidualne podczas udziału w szkoleniu dla kandydatów na rodziny adopcyjne. W opinii wymienia się także zastosowane metody diagnostyczne. W tym przypadku: wywiad kierowany; test Matryc – J.C.Rwven; Test Niedokończonych Zdań- J.B.Rotter; Skala Postaw Rodzicielskich – M. Plopa; Kwestionariusz EPQ-R - H.Y.Eysenck i S.B.G. Eysenck, P.Barret (w polskiej adaptacji – Pracownia Testów Psychologicznych Polskiego Towarzystwa Psychologicznego); Kwestionariusz INTE; Test „Drzewo”; Test Rysunku Rodziny. W diagnozie indywidualnej stosowany jest także test Inwentarz osobowości NEO-PI-R – P.T. Corta, R.R.McCroe.

Ośrodek Adopcyjny „Żar” w latach 2014 – 2015 wykazał 5 osób/rodzin „utraconych” (2 rodziny w 2014 i 3 rodziny/osoby w 2015r.), tj. posiadających pozytywną opinię kwalifikacyjną, które nie zaakceptowały propozycji konkretnego dziecka. Analiza dokumentacji tych osób/rodzin pokazuje, że każdy przypadek jest inny. W tej liczbie są także 2 przypadki osób/rodzin, które przyjęły propozycję kolejnego dziecka i przysposobiły dzieci (jedno w Ośrodku Adopcyjnym w Żarach, w drugim przypadku w innym ośrodku). Inna rodzina zrezygnowała z kontaktów z dzieckiem, ale deklaruje chęć oczekiwania na kolejną propozycję dziecka. W 2014 roku jedna rodzina po kontakcie z dzieckiem zrezygnowała i nie wznowiła kontaktów z ośrodkiem, nie podała także przyczyn rezygnacji. Natomiast w 2015 roku jedna osoba po kwalifikacji wycofała się z zamiaru przysposobienia dziecka. W tym przypadku decydującym czynnikiem była choroba.

Ośrodek Adopcyjny „Żar” w Żarach prowadzi następujące rejestry:

- 1/ rejestr dzieci zgłoszonych do Ośrodka,
- 2/ rejestr kandydatów do przysposobienia dziecka,
- 3/ rejestr wydanych świadectw ukończenia szkolenia dla kandydatów do przysposobienia dziecka,
- 4/ rejestr wydanych świadectw ukończenia szkolenia dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej,
- 5/ dzieci zgłoszonych do WBD.

Rejestr dzieci oraz rejestr kandydatów stanowią jednocześnie spisy spraw, które wpłynęły do Ośrodka. Rejestry zawierają niezbędne dane dotyczące dzieci lub osób zgłaszających się do ośrodka jak również terminy wszczęcia, sposób załatwienia sprawy.

Ponadto ośrodek ewidencjonuje wydane zaświadczenia kwalifikacyjne dla rodzin zastępczych protokoły z posiedzenia komisji kwalifikacyjnej na szkolenie rodzin adopcyjnych - zaświadczenia kwalifikacyjne dzieci do adopcji oraz zaświadczenia kwalifikacyjne dziecka do środowiska lokalnego

Ośrodek Adopcyjny „Żar” w Żarach prowadzi wymagane przez przepisy rejestry.

W kontrolowanym obszarze nie stwierdzono uchybień.

3. Udział pracowników w zespołach ds. oceny zasadności pobytu dziecka i współpraca z organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej

Ośrodek Adopcyjny „Żar” w Żarach obejmuje swym zasięgiem 2 powiaty tj.: żarski i zagański. W powiatach tych wg sprawozdania rzeczowo – finansowego za II półrocze 2015r. w pieczy zastępczej przebywało ogółem 503 dzieci, z tego w rodzinnej pieczy zastępczej 423 dzieci i 80 w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Na terenie obu powiatów funkcjonują 3 placówki opiekuńczo – wychowawcze typu socjalizacyjnego. Pracownicy Ośrodka uczestniczą w posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej zwoływanych przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz w placówkach opiekuńczo – wychowawczych. Odnośnie uczestnictwa w posiedzeniach zespołów Ośrodek Adopcyjny „Żar” realizuje zasadę uzgodnioną podczas spotkania wszystkich ośrodków adopcyjnych z województwa z przedstawicielami powiatowych centrów pomocy rodzinie. Ustalono wówczas, że przedstawiciel ośrodka uczestniczyć będzie przede wszystkim w tych posiedzeniach, gdzie oceniana jest sytuacja dzieci zgłoszonych do przysposobienia. Natomiast w pozostałych przypadkach uczestnictwo będzie uzależnione od możliwości ośrodków w danym okresie.

Udział w posiedzeniach Zespołów:

L.p.	Rok	Liczba zespołów	Wyjazdowe	Na terenie Żar	Liczba dokonanych ocen sytuacji dzieci
1.	2012	4	0	4	brak danych
2.	2013	3	0	3	20
3.	2014	8	4	4	89
4.	2015	52	4	48	127
razem		67	8	59	236

W badanym okresie pracownicy ośrodka uczestniczyli łącznie w 67 posiedzeniach zespołów; w tym w 8 posiedzeniach wyjazdowych.

Organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej i dyrektorzy placówek opiekuńczo – wychowawczych dosyłają po posiedzeniach protokoły wraz z listą obecności.

Podczas posiedzeń w latach 2013-2015 omówiono sytuację 236 dzieci. W trakcie posiedzeń analizowana była aktualna sytuacja dzieci pod kątem podejmowanych i planowanych działań zmierzających do uporządkowania sytuacji prawnej w ten sposób, by umożliwić kwalifikowanie dziecka do przysposobienia. Ponadto przedstawiciel ośrodka informował o przebiegu procesu kwalifikowania dzieci zgłoszonych do przysposobienia, terminach i zakresie prowadzonych przez ośrodek badań oraz o przebiegu procesu poszukiwania dla dziecka rodziny przysposabiającej.

Badana dokumentacja wskazuje, że w 2015 roku nastąpił znaczny wzrost liczby posiedzeń Zespołów, w których uczestniczyli pracownicy Ośrodka w porównaniu z latami poprzednimi, co jest korzystnym zjawiskiem. Tendencja wzrostowa w tym zakresie jest jak najbardziej pożądana.

4. Ocena jakości pracy ośrodka adopcyjnego w kontekście jakości wykonywanych zadań.

Oceniając jakość działania kontrolowanej jednostki w kontekście doboru rodziny adopcyjnej dla dziecka zakwalifikowanego do przysposobienia można przedstawić to następująco:

Ośrodek Adopcyjny w Żarach	2012	2013	2014	2015
Liczba dzieci zakwalifikowanych do adopcji	18	49	32	14
Liczba dzieci przysposobionych	10	21	25	23

Zestawienie pokazuje, że wskaźnik adopcji dzieci (rozumiany jako stosunek liczby dzieci zakwalifikowanych do adopcji do liczby dzieci przysposobionych) z roku na rok rośnie. Jak pokazuje analiza statystyczna, w 2012r. 66 % dzieci zakwalifikowanych do

adopcji znalazło rodziców adopcyjnych, w roku 2013 – 42% dzieci, w 2014r. – 78% dzieci, a w 2015r. – 164% dzieci. Oznacza to, że Ośrodek Adopcyjny w Żarach wykazuje się bardzo dużą skutecznością w poszukiwaniu rodziców adopcyjnych dla dzieci oczekujących na nową rodzinę. Liczba adopcji przekracza w 2015r. liczbę dzieci zakwalifikowanych do przysposobienia. Jak wyjaśniła Dyrektor Ośrodka, liczba ta jest wyższa z uwagi na to, że kilkoro dzieci było zakwalifikowanych do adopcji w 2013 i 2014 roku, natomiast dopiero pod koniec 2014 roku zostały umieszczone w rodzinach preadopcyjnych. Postanowienia Sądu uprawomocniły się w 2015r. i dzieci te zostały wykazane jako przysposobione w 2015r.

Jak wynika z analizy sprawozdań finansowych, zawierających kwoty wydatkowane na działalność Ośrodka Adopcyjnego w Żarach, na realizację zadania z zakresu organizowania i prowadzenia Ośrodka w 2015r. wydatkował kwotę 67.790 zł, w tym: 10.000 zł środków (rocznie) od Marszałka Województwa Lubuskiego z tytułu zlecenia prowadzenia ośrodka adopcyjnego. W poszczególnych latach koszty funkcjonowania Ośrodka Adopcyjnego przedstawiały się następująco:

rok	roczny koszt funkcjonowania Ośrodka Adopcyjnego „Żar”	
	ogólnie zł	w tym dotacja od Marszałka w zł
2012	59.909	10.000
2013	58.240	10.000
2014	72.219	10.000
2015	67.790	10.000

W poszczególnych latach realizacja zadań Ośrodka przedstawiała się następująco:

	Lp	Działania Ośrodka Adopcyjnego:	2012	2013	2014	2015
<i>Kandydaci</i>	1.	Liczba badań psychologicznych wśród kandydatów	35	57	66	56
	2.	Liczba szkoleń dla kandydatów	2 (w tym 1 zakończone)	4	4	4
	3.	Liczba przeszkolonych kandydatów	17	50	45	54
	4.	Liczba osób/rodzin, którym udzielono wsparcia psychologicznego (rodzinom adopcyjnym i naturalnym)	18	59	57	41
<i>Dzieci</i>	5.	Liczba dzieci zgłoszonych do adopcji	40	85	101	24
	6.	Liczba zespołów ds. oceny sytuacji dziecka, w których uczestniczył pracownik OA / liczba dzieci, których sytuacja została omówiona	4	3	8	52

Jak widać w tabeli działalność Ośrodka na przestrzeni kontrolowanego okresu utrzymuje swoją dynamikę, corocznie (oprócz 2012r.) organizowane są po 4 cykle szkoleń dla

kandydatów, utrzymuje się na podobnym poziomie liczba badań psychologicznych i osób przeszkolonych. Duże wahania zauważane są w odniesieniu do liczby dzieci zgłaszanych do przysposobienia, na co Ośrodek nie ma wpływu. Bardzo dużą dynamiką wykazuje się także udział pracowników Ośrodka w Zespołach ds. oceny sytuacji dziecka, organizowanych w PCPR – w 2015r. nastąpił znaczny wzrost udziału pracowników w tych zespołach. Jak wynika z wyjaśnień Dyrektora Ośrodka, wpływ na taki stan mają ustalenia dokonane z dyrektorem Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Zielonej Górze, zgodnie z którymi pracownicy Ośrodka Adopcyjnego zostali zobowiązani do udziału w posiedzeniach dotyczących dzieci, których sytuacja prawna została uregulowana lub ureguluje się w najbliższym czasie. Ośrodek w ramach działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, promocji idei adopcji podejmuje także dodatkowe działania oraz wsparcia istniejących rodzin adopcyjnych podejmuje działania:

- indywidualne wsparcie rodzin, które adoptowały dzieci (konsultacje i poradnictwo po umówieniu wizyty),
- terapia dla rodzin (w 2 przypadkach po traumatycznych przeżyciach),
- grupy wsparcia (spotkania w grupach szkoleniowych kandydatów),
- wsparcie dla osób, które noszą się z zamiarem oddania dziecka do adopcji (psychoterapia w 1 przypadku),
- praca z rodziną zagrożoną rozpadem (na zlecenie PCPR w Żarach),
- organizacja festynów (w latach: 2010, 2011, 2015) dla rodzin,
- organizacja jarmarków dla rodzin (w latach 2011, 2012) z okazji świąt,
- promocja idei adopcji w telewizji i radiu (udział w audycjach i programach).

Zalecenia pokontrolne:

Mając na uwadze stwierdzone uchybienia, na podstawie art.197d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 13.2 rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli

zalecam:

1. Przestrzeganie procedury adopcyjnej, określonej w art. 164 cytowanej ustawy, w szczególności dotrzymanie terminów określonych we wskazanym przepisie.

Za powstałe uchybienia odpowiedzialność ponosi Dyrektor Ośrodka.

Pouczenie

Zgodnie z art. 197d cytowanej ustawy, jednostka kontrolowana może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich zastrzeżenia.

Jednostka kontrolowana jest zobowiązana w terminie 30 dni od otrzymania zaleceń pokontrolnych do poinformowania wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w 2 jednobrzmiących egzemplarzach:

- egzemplarz nr 1 przekazano dyrektorowi jednostki kontrolowanej
- egzemplarz nr 2 wraz z aktami kontroli pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp.

Kierownik komórki do spraw kontroli:

Kontrolujący:

Z up. WOJEWODY LUBUSKIEGO

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
ds. kontroli Wspierania Rodziny
i Pieczy Zastępczej
w Wydziale Polityki Społecznej

Elżbieta Szwonka

Grażyna Jelska
Dyrektor
Wydziału Polityki Społecznej

STARSZY INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
ds. kontroli Wspierania Rodziny
i Pieczy Zastępczej
w Wydziale Polityki Społecznej

Agnieszka Kraska